

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

20 сакавіка 2023 года, № 3 (2268)

Удзельнікі XV з'езда Еўразійскай асацыяцыі ўніверсітэтаў абмеркавалі міжуніверсітэцкае ўзаемадзеянне ў сучасных умовах

Дэлегацыя БДУ на чале з рэктарам Андрэем КАРАЛЁМ прыняла ўдзел у працы XV з'езда Еўразійскай асацыяцыі ўніверсітэтаў (ЕАУ). Мерапрыемства праходзіла 2 і 3 сакавіка на базе Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава.

На дадзены момант у склад ЕАУ ўваходзіць 140 ВНУ з 13 краін. Рэктар БДУ Андрэй Кароль – дзейны віцэ-прэзідэнт асацыяцыі з 2019 года. З'езд з'яўляецца вышэйшым кіраўнічым органам і арганізуецца з мэтай абмеркавання актуальных пытанняў адукацыі, вызначэння прыярытэтных напрамкаў супрацоўніцтва ўніверсітэтаў-членаў ЕАУ.

У прыватнасці, сёлетняя сустрэча была прысвечана міжуніверсітэцкаму ўзаемадзеянню ў сучасных умовах. Досвед БДУ па дадзенай праблематыцы прадставіў Андрэй Кароль. У дакладзе «Актуальныя стратэгіі развіцця вышэйшай адукацыі на еўразійскай прасторы» ён пазначыў ключавыя выклікі для ўніверсітэтаў і арыенцыры для якаснай адукацыі. Фарміраванне ключавых кампетэнцый выпускніка XXI стагоддзя, такіх як крэатыўнасць, сумеснасць, суб'ектнасць, умение вырашаць канфлікты, а таксама рэалізацыя замовы на адукацыю з боку чалавека, бацькоў, соцыуму з'яўляюцца асноўнымі для сучаснай адукацыі. Са слоў Андрэя Каралёва, важна вучыць студэнтаў з улікам раскрыцця іх патэнцыялу. Гэта магчыма ў тым ліку праз метадыку навучання, дзе навучэнец выступае ак-

тыўным удзельнікам адукацыйнага працэсу, а не пасіўным слухачом. Рэктар БДУ закрэпіў у выступленні тэму анлайн-адукацыі. Яна мае свой дыдактычны складнік, што ўключае заданні, курсы, структуру і сістэму ацэньвання.

Андрэй Кароль падкрэсліў, што з улікам знешніх акалічнасцяў сёння ў БДУ вызначаны новыя тэндэнцыі ў галіне інтэрнацыяналізацыі. Перагледжаны падыходы да стымулявання супрацоўніцтва за выкарыстання публікацыі, зроблены акцэнт на далучэнне да публікацыйнай дзейнасці маладых навукоўцаў. Узмацняецца прысутнасць БДУ на рынку Кітая і ў краінах Азіі, актыўна выкарыстоўваюцца метады працы анлайн. Дарэчы, у ВНУ распрацаваны і ўкаранёны адукацыйны партал, на якім прадставлена больш за 15 тысяч рэсурсаў па асобных дысцыплінах (каля дзвюх тысяч з іх утрымліваюць відэаконтэнт).

Таксама рэктар БДУ распавёў пра найбольш эфектыўныя формы супрацоўніцтва з універсітэтамі-членамі ЕАУ. Беларускі ўніверсітэт узаемадзейнічае амаль з 60 ВНУ па лініі выканання сумесных праектаў, акадэмічнай мабільнасці, выдання зборнікаў навуковых прац, навучальных дапаможнікаў і манаграфій, рэалізацыі сумесных адукацыйных праграм, падрыхтоўкі супрацоўнікаў і студэнтаў у рамках Дзяржаўнай праграмы падрыхтоўкі кадраў для ядзернай энергетыкі, удзеле ў кансорцыуме Сеткавы ўніверсітэт СНД, Еўразійскі сеткавы ўніверсітэт (ЕСУ).

Акрамя таго, у межах з'езда БДУ падпісаў шэраг дамоў з расійскімі ВНУ. Першы афіцыйны дакумент пра развіццё двухбаковых адносін у галіне адукацыі і навукі падпісала рэктар БДУ Андрэй Кароль і выканаўца

абавязкаў рэктара Яраслаўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. Р. Дзямідава Арцём Іванчын. Дамова прадугледжвае абмен навуковай інфармацыяй, студэнтамі і выкладчыкамі, працу над сумеснымі адукацыйнымі, даследчымі праектамі (як двухбаковымі, так і ў рамках міжнародных праграм), узаемныя камандзіроўкі з мэтай чытання лекцый, а таксама інфармаванне пра праграмы навучання. Да цяперашняга часу ВНУ супрацоўнічалі толькі ў галіне навукі і не на пастаяннай аснове, а падпісаны дакумент надае імпульс для ўмацавання партнёрства па ўзаемавыгадных напрамках.

З кіраўніком Курскага дзяржаўнага ўніверсітэта (КДУ) Аляксандрам Худзіным рэктар Беларускай ВНУ Андрэй Кароль падпісаў абноўленую дамову пра навуковае і навучальнае супрацоўніцтва. Паводле дакумента, універсітэты працягнуць ажыццяўляць абмен навуковай інфармацыяй, студэнтамі і выкладчыкамі, праводзіць навукова-адукацыйныя мерапрыемствы, выдаваць сумесныя публікацыі і арганізоўваць узаемныя стажыроўкі. Таксама бакі разгледзелі магчымасць пашырэння супрацоўніцтва ў галіне тэхналогій для развіцця перспектывных напрамкаў і формаў узаемадзеяння.

Дарэчы, КДУ супрацоўнічае з БДУ з 2017 года. За гэты перыяд навукоўцы дзвюх ВНУ рэгулярна ўдзельнічалі ў канферэнцыях, выступалі членамі аргкамітэтаў, мадэратарамі, суаўтарамі навуковых публікацый, удзельнічамі праграмы «Запрошаны прафесар», апанентамі дысертацый.

Завяршылася двухдзённая праца форумам Еўразійскага сеткавага ўніверсітэта. На адной з яго секцый адбылося абмеркаванне канцэпцыі развіцця цэнтра ІТ-тэхналогій у адукацыйнай дзейнасці ЕСУ. З дакладам па гэтай тэме выступіў прарэктар БДУ па вучэбнай рабоце і інтэрнацыяналізацыі адукацыі БДУ Канстанцін Казадаеў.

Даведка

ЕАУ была створана на Устаноўчым з'ездзе ў 1989 годзе як Асацыяцыя ўніверсітэтаў СССР па ініцыятыве МДУ імя М. В. Ламаносава. Ідэю падтрымалі 20 найбуйнейшых універсітэтаў Савецкага Саюза, у тым ліку і БДУ. У 1992 годзе асацыяцыя ператворана ў Еўразійскую асацыяцыю ўніверсітэтаў. Сваю дзейнасць яна ажыццяўляе праз шматлікія канферэнцыі, форум, міжуніверсітэцкія сувязі і кантакты.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

ВІНШУЕМ

Пераможцы конкурсу на найлепшага кіраўніка і арганізатара НДРСА БДУ па выніках 2020–2022 гг.

Уладальнік галоўнай прэміі «Найлепшы арганізатар НДР студэнтаў і аспірантаў» – старшы выкладчык кафедры карпаратыўных фінансаў эканамічнага факультэта **Кунцэвіч Віктар Паўлавіч**.

Пераможцы конкурсу ў намінацыі «Індывідуальнае кіраўніцтва НДР студэнтаў»: Клебановіч Мікалай Васільевіч (першая прэмія); Улановіч Аксана Іванаўна, Глядко Юлія Аляксандраўна (другая прэмія); Тарарышкіна Любоў Іванаўна, Лапунова Вольга Уладзіміраўна, Шыманскі Віталь Ігаравіч (трэцяя прэмія).

У намінацыі «Падрыхтоўка кадраў вышэйшай кваліфікацыі»: Ляшчоў Сяргей Міхайлавіч (першая прэмія); Зеланкоў Анатоль Ізотаўіч, Гужалоўскі Аляксандр Аляксандравіч (другая прэмія); Буга Сяргей Уладзіміравіч, Садаў Васіль Сяргеевіч, Клебановіч Мікалай Васільевіч (трэцяя прэмія).

У намінацыі «Асабісты ўнёсак у арганізацыю НДР студэнтаў і аспірантаў у падраздзяленні БДУ» ўладальнікам першай прэміі стала Губіч Аксана Ігаравіч. Другой прэміі па выніках конкурсу ганараваны Аўласенка Ігар Міхайлавіч і Шыманскі Віталь Ігаравіч; трэцяй прэміі – Вараб'ёў Дзмітрый Сяргеевіч, Шчэрбік Дзмітрый Васільевіч, Клімушка Кацярына Іванаўна.

Найлепшымі ў намінацыі «Папулярызацыя навукі сярод студэнцкай моладзі і школьнікаў» сталі Задворны Барыс Валянцінавіч (першая прэмія); Буслаўскі Аляксандр Андрэевіч, Карпічэнка Аляксандр Аляксандравіч (другая прэмія); Маслоўская Таццяна Станіславаўна, Губіч Аксана Ігаравіч, Пахомава Алеся Андрэеўна (трэцяя прэмія).

Першая прэмія намінацыі «Арганізацыя і кіраўніцтва моладзевым навуковым аб'яднаннем» у Свілас Святланы Францаўны. Уладальнікі другой прэміі – Касцюкова Святлана Мікалаеўна і Шавель Аляксей Мікалаевіч; трэцяй – Барысенка Наталля Міхайлаўна, Гутюская Марына Сцяпанаўна, Пейхвасер Вячаслаў Мікалаевіч і Шалькевіч Павел Канстанцінавіч.

ДА ўВАГІ

Конкурс на суісканне прэміі імя У.І. Пічэты і А.Н. Сеўчанкі

Сёлета ў сувязі з 120-годдзем з дня нараджэння акадэміка А.Н. Сеўчанкі імянную прэмію ўручаць у дзвюх намінацыях – «Навука» і «Адукацыя». Конкурс на суісканне прэміі імя У.І. Пічэты адкрыты ў намінацыі «Навука». Асобна вызначаць суіскальнікаў прэміі сярод маладых навукоўцаў у катэгорыі «Навука»: дактароў навук ва ўзросце да 45 гадоў, кандыдатаў навук – да 35 гадоў, навукоўцаў без ступені – да 30 гадоў.

Матэрыялы падаюцца **да 5 мая**: у намінацыі «Навука» – у Галоўнае ўпраўленне навуцы БДУ (вул. Бабруйская 9, каб. 419), у намінацыі «Адукацыя» – у Галоўнае ўпраўленне адукацыйнай дзейнасці (вул. Бабруйская, 7, каб. 404). Прымаюцца індывідуальныя і калектывныя працы, выкананыя ў суаўтарстве не больш за чатыры чалавекі. Вынікі конкурсу падвядуць у верасні.

Дадатковую інфармацыю можна атрымаць па тэлефонах 209-50-24, 209-54-11 і на сайце ГУН БДУ ў раздзеле «Навуковая дзейнасць».

Аты-баты, ішлі дзяўчаты

З нагоды «жаночага» свята карэспандэнты газеты наведалі першакурсніц-курсантаў ваеннага факультэта. Спыталі іх, што падштурхнула пайсці на вайсковую службу і як ім жывецца ў строгім мужчынскім асяроддзі.

Першы набор дзяўчын на ваенны факультэт БДУ адбыўся ў 2004 годзе. У сувязі з тым, што падрыхтоўка спецыялістаў ажыццяўляецца згодна з кадравай патрэбай Узброеных Сіл, набор дзяўчат быў прыпынены пасля 2010 года і ўзноўлены ў 2020 годзе. Апошнія выпускніцы таго часу, ужо падпалкоўнікі, служаць па профілі адукацыі, якую атрымалі ў БДУ.

Па словах начальніка факультэта палкоўніка **Андрэя Бахара**, з цягам часу ў вучэбных групах назіраюцца прапарцыянальныя змены ў бок павелічэння курсантаў-дзяўчат. Так, тры гады таму на факультэт былі залічаны толькі дзве дзяўчыны, у 2021 годзе – чатыры, у 2022 – адзінаццаць.

– Па адаптацыі і адносінах да навучання дзяўчаты паказваюць высокія вынікі, часам вышэйшыя за хлопцаў. Сумеснае навучанне матывуе курсантаў не адставаць ад аднаго. Такі сімбіёз дае станоўчы вынік ва ўсіх сферах: і ў фізічнай падрыхтоўцы, і ў ваеннай, і ў грамадзянскіх дысцыплінах. Заказчыкі кадраў высока ацэньваюць вынікі нашых дзяўчат-курсантаў, – кажа Андрэй Бахар.

Перад пачаткам першага навучальнага года, у жніўні, курсанты ваеннага факультэта БДУ абавязкова праходзяць курс маладога байца. І курсанты жаночага полу таксама. Там з імі праводзяць уступныя заняткі па некаторых ваенных дысцыплінах, па страйковай, агнявой і тактычнай падрыхтоўцы, а таксама арганізуюць выезды на палігон.

Па словах дзяўчат, у пачатку навучальнага года, у перыяд адаптацыі і праходжання курса маладога байца, хлопцы-сакурснікі нібыта крыху «раўнавалі» і не верылі, што стаўленне афіцэраў да дзяўчат і хлопцаў будзе аднолькавым.

Вучэбная нагрузка навучэнцаў ваеннага факультэта вышэйшая за звычайную студэнцкую. Падчас сесіі курсанты здаюць экзамены па базавых дысцыплінах, як усе іншыя студэнты БДУ, але яшчэ і экзамены па ваенных дысцыплінах. Не падрыхтавацца да заняткаў складана, бо, згодна з распрадакам, курсанту выдзелены час на самападрыхтоўку і некалькі гадзін так званага вольнага часу ў суткі, якія ён можа патраціць на выкананне заданняў.

Кожны месяц курсанты здаюць нарматывы. На «пяцёрку» дзяўчаты павінны прабежы кіламетр за 4,5 хвіліны, зрабіць 36 адцісканняў і ўздымаў корпуса, здаць чаўночны бег, а летам – стометровую.

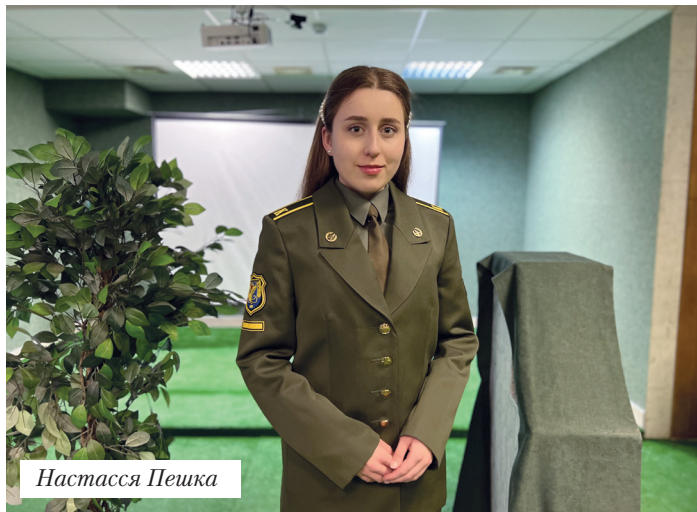
Усіх курсантаў пасля заканчэння вучобы чакае размеркаванне на пяць гадоў: акрамя навучання за кошт сродкаў бюджэту, яны знаходзяцца на поўным забеспячэнні.

«Затое будзеш пад наглядом!»

Настасся ПЕШКА, 1 курс, спецыяльнасць «міжнародныя адносіны ў інфармацыйнай сферы». Пасля выпуску атрымае кваліфікацыю спецыяліста па міжнародных адносінах і перакладчыка-рэферэнта (з указаннем моў зносін).

Настасся прыехала са Століна. Яшчэ са школы яна цікавілася гісторыяй, асабліва перыядам Вялікай Айчыннай вайны. Значным быў уплыў таты: ён глядзеў ваенныя фільмы, а дачка ўбірала. Таксама дзяўчыну прываблівалі хімія і руская мова з літаратурай. У апошняй яна і сёння чэргае натхненне, любіць чытаць вершы на памяць. Таксама захапляецца рукадзеллем: Настасся ўмее вязаць, вышываць, рабіць шкатулкі з газетных трубочак і шмат чаго яшчэ.

– Самае галоўнае ў жыцці – само жыццё, яго смак. Кожнаму за гэты час патрэбна

Настасся Пешка

Ксенія Радненка

Юлія Асіпенак

Кацярына Астапенка

правесці сябе, знайсці свае станоўчыя якасці і скарыставаць адмоўнымі, – пераканана курсант Пешка.

Спачатку Настасся думала выбраць юрыдычную спецыяльнасць, але, калі ёй парайлі звярнуць увагу на спецыяльнасць ваеннага факультэта, «пераарыентавалася». Зараз дзяўчына – першы ваенны ў сям’і.

Пакуль не стала вядома пра паступленне, дзяўчына не расказвала нікому, куды паступае, – каб не сурочыць. Таму яна моцна здзівілася, калі ў ваенкамаце падчас першага візіту ведалі яе імя. Курсант прызнаецца, што блізкія падтрымалі яе выбар, хоць паставілі да яго па-рознаму. Матуля ад такой ідэі была не ў захапленні, але безапеляцыйна стала на бок дачкі. Тата не заняў нікай пазіцыі, але заўсёды з цікавасцю слухае аповеды пра навучанне. Дзядуля адобрыў выбар, і часам распаўядае, як сам праходзіў тэрміновую службу. Бабуля спачатку спужалася за ўнучку, пасля супакоілася і вынесла вердыкт: «Затое заўсёды будзеш апранутая і пад наглядом!»

Спачатку на факультэце Настасі было няпроста. Але хуткім часам навучанне ўвайшло ў звыклую каляіну – узвод з 8 дзяўчат і 12 хлопцаў нагадваў звычайны клас.

– У першыя часы, калі ты не жыў па такім раскладзе, складана. Але зараз я не разумею, як можна інакш. За дзень жа столькі можна паспець! – пераканана Настасся Пешка. – Мая спецыяльнасць – новая: на яе пакуль адбылося толькі два наборы. Мы, яе выпускнікі, будзем спецыялістамі ў галіне міжнароднай інфармацыйнай бяспекі, зможам аналізаваць вялікія аб’ёмы інфармацыі, адсейваць неправераныя звесткі і да т. п.

За нядоўгі тэрмін навучання на ваенным факультэце курсант Пешка сустрэла тут найлепшую сяброўку – Юлія Асіпенак вучыцца на спецыяльнасць «геаінфармацыйныя сістэмы». У вольны ад вучобы і ваеннай падрыхтоўкі час дзяўчаты амаль не адыходзяць адна ад адной – усюды і ва ўсім разам.

– Калі тэлефануюць бацькі, яны пытаюцца, як справы ў мяне, а пасля – адразу ж – як пажывае Юля, – усміхаецца Настасся.

«Дзяўчына-першапраходзец»

Юлія АСІПЕНАК, 1 курс, спецыяльнасць «геаінфармацыйныя сістэмы». Бу-

дучы спецыяліст па геаінфармацыйных сістэмах.

Дзяўчына прыехала паступаць на ваенны факультэт БДУ з вёскі Баброва Лепельскага раёна. На прафарыентацыйнай сустрэчы ў школе афіцэр ваенфака расказваў пра новыя спецыяльнасці, і Юля, інтарэс якой раней скіроўваўся да Ваеннай акадэміі, вырашыла «штурмаваць» БДУ разам з некалькімі аднакурсніцамі. Зараз яна, як і яе сяброўка, прэтэндуе на «званне» першага ваеннага ў сям’і. Больш за тое, Юля – першая дзяўчына на сваёй спецыяльнасці.

– У школе мне падабаліся фізкультура і матэматыка. Гэта, відаць, я пераняла ў матулі і бабулі – яны заўсёды былі спартыўнымі і любілі дакладныя навукі. Дзякуючы гэтаму, з самага пачатку выбрала не медыцынскую, а дапрызыўную падрыхтоўку, рабіла ўхл на нарматывы. Таксама любіла фізіку і хімію – гэта нескладаныя і вельмі лагічныя дысцыпліны. У душы я, можа, лірык, а па складзе розуму – дакладна фізік, – дзеліцца курсант Асіпенак.

Родныя бачылі цікавасць школьніцы да ваеннай справы і былі задаволены яе выбарам, настаўнікі падтрымлівалі. Усе яны ведалі, што ваенны факультэт дапаможа дзяўчыне стаць больш самастойнай. Ды і блізкае асяроддзе не бачыла яе анідзе, акрамя як на ваеннай спецыяльнасці. Асабістая вытрымка і мета-накіраванасць дапамаглі Юлі ў перыяд адаптацыі да новага ладу жыцця.

– У жніўні нас чакаў курс маладога байца. Я ўвогуле не ведала, што нешта такое бывае. Моцна хацелася спаць, было страшнавата, але я разумела, што ёсць людзі, якія некалі сутыкнуліся з гэтым таксама ўпершыню. Мы з курсантамі-першакурснікамі знаёміліся, даведваліся шмат новага адзін пра аднаго, абмяркоўвалі агульныя тэмы. І з верасня ўсё пайшло значна прасцей. Таксама дапамаглі нашы выкладчыкі: яны пастаянна, асабліва калі заўважаюць наш дрэнны настрой, пытаюцца, ці ўсё ў нас добра, і імкнуцца нешта падказаць, – кажа Юлія Асіпенак. – Мне вельмі пашанцавала з групай: усе стараюцца адзін аднаму дапамагчы. Магчыма, будзем разам працаваць пасля вучобы. А станем мы тапографамі – спецыялістамі, якія на аснове фотаздымкаў ствараюць карты і пераносяць іх у электронны фармат.

Па жыцці Юлія Асіпенак кіруецца думкай, што ва ўсім ёсць плюсы, і часта любіць паўтараць гэта сябрам. Ад навакольных яна стараецца ўбіраць найлепшыя якасці, але імкнецца заставацца самай сабой.

«Прайсці навучанне нароўні з хлопцамі»

Ксенія РАДНЕНКА, 1 курс, спецыяльнасць «юрысконсультацкая праца ў ваеннай сферы». Пасля выпуску атрымае кваліфікацыю юрыста.

Цяпер ужо курсант Радненка прызнаецца, што спярша падавала дакументы на спецыяльнасць «міжнародныя адносіны» на ФМА, але там яе трохі абагналі па балах. Калі мінчанка Ксенія даведлася, што набіраюць дзвюх дзяўчат на спецыяльнасць «правазнаўства» на ваенны факультэт, зразумела, што гэта ёй таксама падыходзіць. Тут конкурс сярод прадстаўніц жаночага полу быў каласальны – 14 чалавек на месца.

– Мне хацелася атрымаць якасную адукацыю, таму для паступлення я ў першую чаргу разглядала БДУ як вядучы ўніверсітэт краіны. На жанчын у пагонах я заўсёды гляджу з асаблівай павагай. Магчыма, упершыню я ўбачыла прадстаўніц вайскавай справы на парадзе, і гэта пакінула прыемнае ўражанне, – успамінае Ксенія. – Мяне цікавіць юрыдычная сфера, асабліва грамадзянскае і крымінальнае заканадаўства, да таго ж праца юрысконсультам у ваеннай сферы мне здаецца неардынарнай. Я добра разумею, якую прафесію абрала і што павінна прайсці ўсе нягоды вайскавай службы нароўні з хлопцамі.

Адна з прычын, чаму дзяўчына вырашыла пайсці на службу, крыецца ў асобе яе бацькі-вайскоўца. Па словах Ксеніі, ён даволі строга яе выхоўваў. Да таго ж яна бачыла, у якім рэжыме жыве і працуе тата, як устае а шостае гадзіне. Таму для дзяўчыны строгі распарадак дня не быў нейкай нечаканасцю.

Бацькі падтрымалі выбар ваеннага факультэта. Сябрам Ксенія не казалася пра тое, куды паступае, аж да таго моманту, пакуль ёй не паведамілі пра залічэнне.

– Сяброўкі былі здзіўлены, але казалі, што з маім характарам толькі сюды мне і трэба, – кажа курсант Радненка. – Вядома, з-за асаблівасцяў нашага навучальнага графіка і распарадку дня, мы мала сустрака-

емя з блізкімі і сябрамі. Але, калі ёсць хвілінка для сустрэчы, напрыклад, калі звальненне, яны рады магчымасці пабачыцца, цэняць і разумеюць мой выбар прафесіі.

«Валявыя жанчыны носяць пагоны»

Кацярына АСТАПЕНКА, 1 курс, міжнародныя адносіны ў ваеннай сферы. Будучы спецыяліст па міжнародных адносінах, перакладчык-рэферэнт (з указаннем моў зносін).

Пра спецыяльнасць дзяўчыне з Маладзечна распавёў родны дзядзёка, які быў вайскоўцам і цяпер ужо на пенсіі. Ён прапанаваў паспрабаваць і адзначыў, што гэта падыходзіць ёй па характары.

— Я не знайшла прычын, чаму б не паспрабаваць, і паступіла сюды, — дзеліцца Кацярына. — Жанчыны ў пагонах, на мой погляд, зусім па-іншаму выглядаюць, але не ў візуальным плане, а ў плане ацэнкі валявых якасцяў — адразу зразумела, што гэта моцны чалавек. Бо не кожны зможа выстаяць перад цяжкасцямі і годна прайсці шлях вайскоўца.

Калі Кацярына паведаміла сябрам, што яна цяпер курсант ваеннага факультэта, яны былі шакаваныя такой навіной. Але, па словах дзяўчыны, і тады, і цяпер яна адчувае іх маральную падтрымку.

— Першым часам мне было доволі цяжка адаптавацца да распарадку дня. Канешне, як многія першакурснікі, курсанты сумуюць па доме, па родных і хатняй ежы. Але з часам прывыкаеш да ўсяго, — кажа Кацярына. — Было цяжка, але больш у фізічным плане. Раней я не ўставала так рана і, бывала, доўга не магла заснуць. Але пасля заняткаў на палігоне, напрыклад, або пасля заняткаў фізічнай падрыхтоўкай у спякоту, прыходзіш, прымаеш душ і засынаеш адразу, быццам выключаешся.

Каб лепш зразумець асаблівасці навучання на ваенным факультэце, мы спыталі ў дзяўчат пра іх штодзённы распарадак. Сапраўды, для звычайнага студэнта такі распарадак можа падацца надзвычай складаным:

6.00 — пад'ём (некаторыя дзяўчаты паднімаюцца і раней, каб паспець прывесці сябе ў парадак).

6.10-6.40 — зарадка.

7.20 — ранішні агляд па баявой форме адзення (правярка знешняга выгляду, напрыклад, павінны быць начышчанымі берцы; таксама правяраюць, каб былі акуратныя стрыжкі і прычоскі).

8.00 — сняданак.

8.30 — пачынаюцца пары на базавых факультэтах.

13.00-15.00 — абед.

17.00-18.00 — вячэра.

У панядзелак і сераду пасля 18.00 — час для заняткаў спортам на стадыёне (кожны месяц прыходзіць здача фізічнай падрыхтоўкі).

У аўторак, пятніцу і нядзелю — выхаваўчая работа (размовы пра важныя дзяржаўныя святы і падзеі, пра ахову здароўя).

У чацвер — прававое інфармаванне батальёна (чытанне артыкулаў і нарматыўных дакументаў).

19.00-20.30 — вольны час.

20.30 — прагляд тэленавін.

21.10 — вячэрняя прагулка.

21.30 — паверка (правяраюць асабовы склад на наяўнасць).

22.00 — адбой.

Ірына ІВАШКА,
Дар'я ПАЎЛЮЧУК

Наш Антон Нічыпаравіч

Некалькі маляўнічых штрыхоў да біяграфіі

А. Н. Сеўчанкі з нагоды 120-годдзя са дня нараджэння

У дзень нараджэння Антона Нічыпаравіча СЕЎЧАНКІ, 22 лютага, у яго імяной аўдыторыі на фізічным факультэце правялі сустрэчу-ўспамін.

З цёплымі словамі падзякі і захаплення выступілі яго «нашадкі» — сучасныя навукоўцы-фізікі, прафесары, кіраўнікі падраздзяленняў БДУ і навукова-даследчых устаноў.

Прафесар кафедры лазернай фізікі і спектраскапіі фізічнага факультэта БДУ **Яўген Сямёнавіч Варапай** жартаўліва называе сябе «ўнучатым» вучнем Сеўчанкі. Гасцям сустрэчы ён распавёў пра працоўную дзейнасць выбітнага беларускага фізіка і неаднаразова звяртаў увагу слухачоў на тое, што Антон Нічыпаравіч быў выдатным арганізатарам навукі.

— У 1953 Сеўчанка ўзначаліў сектар фізікі і матэматыкі Фізіка-тэхнічнага інстытута АН БССР, які пазней быў ператвораны ў Інстытут фізікі і матэматыкі АН БССР. Яшчэ падчас працы ў гэтым інстытуце Антон Нічыпаравіч стварыў і ўзначаліў лабараторыю люмінесцэнцыі і фотахіміі. Адначасова ён кіраваў створанай ім жа кафедрай фізічнай оптыкі ў БДУ. У красавіку 1957 года ўзначаліў універсітэт, арганізаваў у ім працу па многіх перспектывных навуковых напрамках. Апошнія гады жыцця ён аддаў арганізацыі пры БДУ Навукова-даследчага інстытута прыкладных фізічных праблем. Менавіта дзякуючы Антону Нічыпаравічу ў Беларусі сфарміраваліся навуковыя школы ў оптыцы, спектраскапіі, люмінесцэнцыі, лазернай фізіцы і ў іншых напрамках фізікі, — распавёў прафесар Варапай.

Навукова-даследчую ўстанову «Інстытут прыкладных фізічных праблем імя А. Н. Сеўчанкі» з 2009 года ўзначальвае доктар фізіка-матэматычных навук **Пётр Васільевіч Кучынскі**. Пад яго кіраўніцтвам у Беларусі створана навуковая школа па крыптаграфічных сродках абароны інфармацыі. Навуковец працуе ў інстытуце больш за 50 гадоў, амаль што з моманту яго заснавання.

— Прыемна, што мы яшчэ можам пачуць успаміны тых людзей, хто непасрэдна меў зносіны з Антонам Нічыпаравічам, — адзначыў Пётр Кучынскі. — Фізічны факультэт — «бацька» Інстытута прыкладных фізічных праблем. Сеўчанка прывёў сюды магутны навуковы склад — 90 чалавек! Ён, можна сказаць, «абрабаваў» фізічны факультэт, забраў найлепшых з лепшых. Антон Нічыпаравіч адкрыў лабараторыі, якія склалі «касцяк» інстытута. Ён разумеў, што адукацыя не можа быць без добрай навукі, і разумна выкарыстаў свае арганізатарскія магчымасці.

Сёння, па словах кіраўніка, інстытут паспяхова развіваецца па трох напрамках, закладзеных Сеўчанкам. Дададзеныя яшчэ два напрамкі — інфарматыка, а таксама касмічныя даследаванні і прыборабудаванне.

На фота: А.Н. Сеўчанка са стрыечным унукам Віктарам; скульптура піянераў — падарунак Антона Нічыпаравіча школе а.г. Майскае.

Доктар фізіка-матэматычных навук прафесар Анатоль Іванавіч Камяк свой выступ прысвяціў навуковай дзейнасці А. Н. Сеўчанкі, а менавіта вывучэнню ім люмінесцэнцыі злучэнняў рэдказемельных элементаў і ўрану.

Каб уявіць веліч асобы Антона Нічыпаравіча, можна прывесці толькі той факт, што ён удзельнічаў у стварэнні ў 1956 г. Міжнароднага агенцтва па мірным выкарыстанні атамнай энергіі (МАГАТЭ)! У кастрычніку 1956 года Сеўчанка падпісаў статут арганізацыі.

Падчас сустрэчы шмат казалі пра тое, якім «гаспадаром» быў Антон Нічыпаравіч. Асабліва пра яго заслугі ў будаўніцтве новых навучальных карпусоў універсітэта, у тым ліку галоўнага, а таксама інтэрнатаў, жылых дамоў для супрацоўнікаў. Пасля адкрыцця Інстытута прыкладных фізічных праблем работнікам даводзілася дабірацца да яго пешшу некалькі кіламетраў, да таго ж дарога яшчэ не была пракладзеная. Сеўчанка змог дамагчыся дазволу ад пасажырскай службы Беларускай чыгункі на будаўніцтва прыпыначнага пункта «Гай». Дарэчы, супрацоўнікі інстытута ўдзельнічалі ў добраўпарадкаванні прыпынку.

Сям'ю выдатнага навукоўца ў артыкулах і кнігах, прысвечаных яму, апісваюць у двух словах: «шматдзетная сялянская». Мы вырашылі папоўніць некаторыя факты яго біяграфіі, у чым дапамаглі пляменнікі Антона Нічыпаравіча. Двое з іх працуюць зараз у БДУ: родны пляменнік — **Фёдар Іванавіч Сеўчанка** — начальнік навукова-метадычнага цэнтра аэракасічнай адукацыі, а ўнучаты пляменнік — **Валеры Барысавіч Таранчук** — прафесар кафедры камп'ютарных тэхналогій і сістэм ФПМІ.

У той час, калі Антон Нічыпаравіч Сеўчанка

паступіў у Рагачоўскі тэхнікум, «шматдзетная сялянская» сям'я складалася з сямі чалавек: бацька, маці, два сыны і тры дачкі (Ганна, Дар'я і Ліза). Таму матуля наказала сынам: адзін няхай вучыцца, а другі пакуль будзе працаваць.

— Антон Нічыпаравіч нарадзіўся ў 1903 годзе, а мой бацька, Іван Нічыпаравіч, у 1908 годзе. Толькі калі старэйшы брат скончыў вучобу ў Рагачове, мой бацька пайшоў вучыцца ў чыгуначны тэхнікум, потым працаваў на чыгунцы, — распавядае Фёдар Іванавіч.

Па ўспамінах пляменнікаў, Антон Нічыпаравіч любіў ездзіць на радзіму, у вёску Дзяніскавічы. Заўсёды наведваўся ў школу ў суседнім аграгарадку Майскім. Дарэчы, у даваенныя гады сялянскія дзеці навучаліся ў звычайнай драўлянай хаце. У «Зубавай» хаце, як яе называюць землякі Сеўчанкі, старанна вучыўся і Антон, быў выдатнікам.

У 1956 годзе у Майскім пабудавалі двухпавярховую цагляную школу. Цяпер гэта дзяржаўная ўстанова адукацыі «Майская базавая школа Жлобінскага раёна». На ютуб-канале школы ёсць гісторыка-біяграфічны відэааповед васьмیکласніка Максіма Цыбулькіна пра фізіка Сеўчанку — «Лёс майго знакамітага земляка».

Па сведках землякоў Антона Нічыпаравіча, у год адкрыцця ён падарыў школе скульптуру піянера (на фотаздымку — былая вучаніца школы, цяпер кіраўнік спраў Майскага сельвыканкама Крыпіневіч Наталля, побач са скульптурай).

Цікава, што Матрона Рыгораўна, спада-рожніца жыцця Антона Нічыпаравіча, была школьнай настаўніцай, вяла гуманітарныя прадметы. Пры сваіх Сеўчанка ласкава называў яе «Моця».

Дачка Сеўчанкі, Нінэль Антонаўна, пайшла па слядах бацькі: займалася фізікай, вучылася ў аспірантуры ў Ленінградзе, атрымала ступень кандыдата навук. Будучы зяць Антона Нічыпаравіча таксама быў аспірантам у Ленінградзе, там яны і пазнаёміліся з Нінэль.

Па словах пляменнікаў, Антон Нічыпаравіч жудасна шмат працаваў і мала праводзіў часу з сям'ёй. Хоць быў пяхотна прывязаны да сваёй Моці і цяжка перажываў яе страту.

— Памятаю, аднойчы быў у яго дома, і Матрона Рыгораўна кажа: «Антон, ты абяцаў у тэатр квіткі...» Той хутчэй да шафы — дастае з кішэні светлага пінжака квіткі, працягвае ёй. Яна пачытала і кажа: «Эх ты, гэты тэатр ужо месяц як з'ехаў». Ён ёй у адказ: «Добра, я схаджу да міністра, папрашу, каб гэты тэатр прыехаў яшчэ раз», — распавядае Фёдар Іванавіч.

Лёс пляменніка Сеўчанкі — Фёдара Іванавіча — цесна пераплецены з БДУ. Пасля навучання ў горнапрамысловым вучылішчы на Данбасе ён працаваў на заводзе імя С. І. Вавілава (цяпер — БелОМА) у адзін час з Леанідам Вікенцьевічам Валадзько. Апошні прапанаваў Фёдару Іванавічу працаваць у яго на кафедры інфрачырвонай спектраскапіі фізічнага факультэта БДУ. Так з 1967 года пачалася кар'ера маладога інжынера Сеўчанкі ва ўніверсітэце. У 1980 годзе Фёдар Іванавіч стаў намеснікам дырэктара Інстытута прыкладных фізічных праблем і амаль трыццаць гадоў працаваў на гэтай пасадзе. Цяпер ён начальнік навукова-метадычнага цэнтра аэракасічнай адукацыі БДУ.

Дар'я ПАЎЛЮЧУК

Лінію лёсу малюе рука

З доктарам геаграфічных навук, прафесарам, экспертам па пытаннях дэмаграфіі Кацярынай Анатольеўнай АНЦІПАВАЙ гаворым пра ролю настаўніка, студэнцкую навуку, працу з замежнымі аспірантамі і, вядома, пра сучасную беларускую жанчыну.

– **Чаму Вы абралі сярод усіх навук менавіта геаграфію?**

– Калі казаць пра вытокі, адкуль у мяне з’явілася цікавасць да геаграфіі, то адказ многім здасца вельмі простым: мне сустрэўся ўнікальны школьны настаўнік геаграфіі. Ён быў захопленым, умеў выкладаць, рабіў урок геаграфіі самым цікавым з усіх. Таму роля настаўніка для мяне стала вырашальнай. Доўгія гады выкладання геаграфічнай навукі пераканалі мяне ў тым, што шмат чаго залежыць ад асобы педагога.

Мае бацькі, прафесійныя медыкі, бачылі ўва мне прадаўжальніка медыцынскай дынастыі. Тата, ваенны ўрач, кандыдат медыцынскіх навук, вядомы спецыяліст у галіне оталарынгалогіі, часта пытаў мяне: «Напэўна, ты пойдзеш па маіх слядах?» У 10 класе, у самы складаны перыяд станаўлення, сталення выпускніка школы, сям’я і блізкія былі: «Куды ты збіраешся паступаць?», «Кім ты збіраешся быць?» І аднойчы я бацькам сказала: «Дарагія бацькі, не крыўдзіцеся, але я буду паступаць на геаграфічны факультэт БДУ». Мае бацькі – цудоўныя людзі, яны заўсёды імкнуліся мяне зразумець і захаваць маю пазіцыю. Не магу сказаць, што яны ў той момант не распражываліся. Але бацькі заўсёды паводзілі сябе вельмі стрымана і спакойна. Толькі па вачах я зразумела: тату, магчыма, хацелася пачуць іншае – што я пайду ў медыцыну. І, калі я ўжо стала кандыдатам навук, ён сказаў мне: «Хай ты не будзеш доктарам медыцыны, але будзеш доктарам у геаграфіі».

Можна з упэўненасцю сказаць, што геаграфія дае магчымасць сфарміраваць вельмі шырокае мысленне і здольнасць думаць комплексна. І калі паглядзець на структуру выпускнікоў нашага факультэта, то вы ўбачыце спецыялістаў, якія працуюць у самых розных сферах: ад тых, хто робіць прагноз надвор’я, умее павялічыць ураджайнасць сельскагаспадарчых культур, да тых, хто прагназуе колькасць насельніцтва, сацыяльна-эканамічнае развіццё краіны і бізнес-рызыкі краін свету.

– **Як галоўны рэдактар часопіса «Геаграфія. Геалогія» Вы бачыце, якія тэмы цяпер больш за ўсё цікавяць навукоўцаў. Пару слоў пра праблематыку – што цяпер у топе?**

– Ёсць праблемы, якія выклікаюць пастаянную цікавасць у навуковай супольнасці, напрыклад, змена клімату, дэградацыя глеб, дэмаграфічная дынаміка і г. д. Але ў геаграфічнай навуцы адбываюцца змены: пашыраюцца яе функцыі, узмацняецца прыкладная значнасць, з’яўляюцца новыя напрамкі навуковых даследаванняў. Напрыклад, калі гаварыць пра сацыяльна-эканамічную геаграфію, то важнымі становяцца пытанні тэрытарыяльнай арганізацыі тых ці іншых галін гаспадаркі ва ўмовах постіндустрыяльнага развіцця і прасторавага дынаміка дэмаграфічных працэсаў ва ўмовах старэння. Набываюць актуальнасць у сучаснай геаграфічнай навуцы пытанні, звязаныя з аналізам вялікіх даных (Big Data): выкарыстаннем шматлікіх пераваг геаінфармацыйных тэхналогій у розных напрамках геаграфічнай навукі, дыстанцыйнага зандзіравання і інш.

– **Вы больш за 20 гадоў кіруеце СНДЛ рэгіянальных дэмаграфічных праблем факультэта геаграфіі і геаінфарматыкі. Распавядзіце, калі ласка, чаму Вам цікава займацца студэнцкай навукай і чаму гэта важна для Вас?**

– Навукоўцы – гэта адмысловая катэгорыя людзей, штодзённым рытм жыцця якіх часта звязаны з асэнсаваннем якой-небудзь

навуковай ідэі, гіпотэзай. Асяроддзе любога ўніверсітэта свету, у тым ліку і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, адрозніваецца ад іншых устаноў вышэйшай адукацыі тым, што тут адукацыйны працэс заўсёды ідзе ў непарыўнай сувязі з навукай. Дэмаграфічнай навукай мяне зацікавіла яшчэ ў студэнцкія гады на трэцім курсе мой настаўнік, кандыдат геаграфічных навук, дацэнт Браніслава Адольфаўна Манак, якая ініцыявала стварэнне лабараторыі і кіравала ёй. Таму, калі яна завяршыла працоўную дзейнасць у БДУ, я ўзначаліла гэту студэнцкую навукова-даследчую лабараторыю ўслед за ёй і працягваю далучацца да студэнцкай навукі таленавітую моладзь факультэта. Некаторыя выпускнікі лабараторыі, мае вучні, ужо сталі кандыдатамі геаграфічных навук.

У асяроддзі студэнтаў заўсёды фарміруецца ядро з тых, хто хоча не толькі вучыцца, але і займацца навукай. Напрыклад, калі студэнт хоча аналізаваць мятанікавую міграцыю з Мінска ў Рудзенск, ён павінен навучыцца метадыцы збору, апрацоўкі, аналізу інфармацыі і геаграфічнай сістэматызацыі.

Праз многія гады працы, я, як і мае настаўнікі, разумею: каб выгадаваць кандыдата навук, трэба пачынаць сістэмна і захоплена працаваць са студэнтам з другога курса, штодня аграняючы гэты крышталі, а не пасля заканчэння ўніверсітэта ці магістратуры.

Таму СНДЛ – гэта не проста дадатковыя заняткі матываваных студэнтаў пасля асноўнай вучобы, гэта выкананне пастаянных індывідуальных заданняў пад кіраўніцтвам навуковага кіраўніка ў фармаце міні-праектаў у рамках грантаў, тэм НДР, якія навучэнцы выконваюць самастойна і робяць першыя крокі ў навуцы. Яны ўзгадоўваюць у сабе ўменні, навыкі, правяраюць самі сябе, праводзячы маленькія навуковыя даследаванні, і робяць у канчатковым выніку выбар, заставацца ў навуцы ці не. Таму, калі дасканалая валодаеш метадыкай якога-небудзь даследавання, вобразна кажучы, «пірог атрымаецца аднолькава смачным», хто б яго ні гатаваў – вучань ці майстар.

– **Наколькі складана быць навуковым кіраўніком замежных аспірантаў? Ці ёсць цяжкасці з-за моўнага бар’ера?**

– На працягу ўсіх папярэдніх гадоў педагогічнай дзейнасці я працавала з беларускімі аспірантамі. А чатыры гады назад у маім жыцці пачаўся, як я яго называю, «кітайскі эпізод». Да мяне прыехала навучацца зацікаўленая ў вывучэнні геаграфіі насельніцтва, матываваная студэнтка з Кітая на другую ступень вышэйшай адукацыі, у магістратуру. Па заканчэнні магістратуры яна паступіла ў аспірантуру пад маім

навуковым кіраўніцтвам. Для навучання ў аспірантуры прыехала яшчэ адна выпускніца кітайскага ўніверсітэта. Таму цяпер у мяне навучаюцца дзве аспіранткі з Кітая. Трэцяя ступень вышэйшай адукацыі – гэта зусім іншы ўзровень матывацыі саіскальніка ці аспіранта. Абедзве дзяўчыны прыехалі атрымаць адукацыю па эканамічнай геаграфіі і геаграфіі насельніцтва, прайшлі сумоўе і пішуць дысертацыі на актуальныя для Кітая тэмы, прысвечаныя дэмаграфічнаму старэнню і ўрбанізацыі. Моўны бар’ер, вядома ж, ёсць. Дзяўчаты актыўна вывучаюць рускую мову, увесць час удасканальваючы яе. Яны ў цэлым умеюць выкладаць вусна свае пытанні, навуковыя ідэі і высновы. Складанасці ўзнікаюць з пісьмовым выкладам навуковых вынікаў. Але яны вельмі працавітыя і ўсёдлівыя, мы ўвесь час практыкуемся ў рускай мове на рэгулярных кансультацыях, і дысертацыі яны плануюць абараняць на рускай мове.

Праца з замежнымі аспірантамі – гэта якасна іншыя працавыдаткі навуковага кіраўніка, але і ўнікальны досвед далучэння да іншай паўсядзённай культуры паводзін. У БДУ не так шмат замежных студэнтаў навучаецца на трэцяй ступені вышэйшай адукацыі. Як навуковы кіраўнік, я не перастаю дзівіцца вельмі глыбокай матывацыі сваіх кітайскіх аспірантаў і распавядаю пра гэта калегам на кафедры. Іншы раз даю ім заданне на тыдзень, а яны выконваюць яго з апярэджаннем у некалькі дзён.

Мае аспіранткі, Чэнь Лі і Ян Лю, прыехалі з Кітая з добрым узроўнем геаграфічнай падрыхтоўкі, у прыватнасці, у галіне геаінфармацыйных тэхналогій. Паколькі яны былі накіраваны на вывучэнне праблематыкі эканамічнай геаграфіі, мая задача як навуковага кіраўніка заключалася ў правільным выбары актуальнай тэмы, стратэгічна важнай для развіцця Кітая. Аспіранткі працуюць з эмпірычным матэрыялам, складзеным па даных афіцыйнай статыстыкі Нацыянальнага статыстычнага бюро КНР.

Чэнь Лі займаецца вывучэннем старэння Кітая, дыферэнцыруе гэты працэс па правінцыях, найбуйнейшых гарадах, вывучае фактары найноўшымі метадамі прасторавага аналізу, стварыла геадэмаграфічную інфармацыйную сістэму старэння Кітая, будзе рабіць прагноз старэння, вывучаць карэляцыю працэсу з развіццём пенсійнай сістэмы. Я сама з вялікай цікавасцю займаюся вывучэннем гэтай важнай тэмы, таму што старэнне выступае цяпер глабальным трендам развіцця чалавецтва, а Кітай уяўляе сабой краіну з самай вялікай колькасцю пажылога насельніцтва. Чэнь Лі – аспірантка другога года навучання. У яе «скарбонцы» ўжо дзве публікацыі ў часопісах ВАК, трэцяя знаходзіцца ў друку. Дзяўчына ўдзельнічала больш чым у 10 навуковых канферэнцыях, штогод бярэ ўдзел у працы школы маладога кітаязнаўца РІКК БДУ.

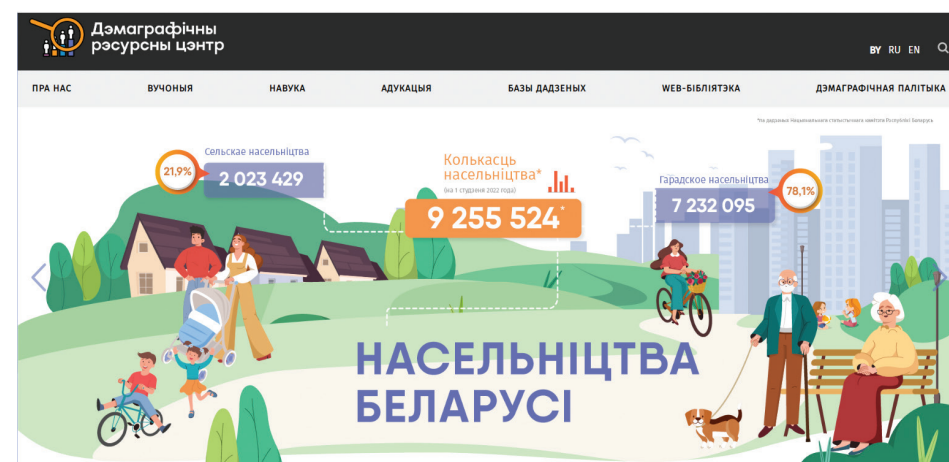
Ян Лю вывучае праблемы ўрбанізацыі Кітая. Актуальнасць гэтай тэмы абумоўлена тым, што сучасны імклівы эканамічны рост краіны адбываецца пераважна ў гарадах. Па колькасці насельніцтва некаторыя кітайскія гарады перавышаюць колькасць насельніцтва нашай краіны. Таму эканамічная актыўнасць, інвестыцыі, бізнес – усё адбываецца менавіта ў гарадах. Геаграф, які вывучае дадзеную праблематыку, павінен умець адказваць на такія пытанні, напрыклад, у якіх гарадах колькасць насельніцтва расце хутчэй і чаму, за кошт якіх фактараў яны растуць і якая іх дэмаграфічная будучыня, якія гарады найбольш прывабныя для інвестыцый у кантэксце дэмаграфічнага развіцця, а якія і чаму ўяўляюць сабой дэмаграфічныя «лакуны».

– **Распавядзіце, калі ласка, пра новы сайт Дэмаграфічнага рэсурсавага цэнтра. Якая Ваша роля ў гэтым праекце?**

– Вось ужо шмат гадоў я з’яўляюся экспертам фонду ААН у галіне народанасельніцтва (UNFPA) у Рэспубліцы Беларусь па пытаннях дэмаграфіі і сям’і і нацыянальным кансультам створанага сайта Дэмаграфічнага рэсурсавага цэнтра. Гэта шматгадовае супрацоўніцтва перарасло ў тое, што БДУ стаў партнёрам і выканаўцам шматлікіх праектаў, якія рэалізуюцца пры падтрымцы прадстаўніцтва гэтага фонду ў Рэспубліцы Беларусь. Праект міжнароднай тэхнічнай дапамогі, які рэалізуецца цяпер пры падтрымцы Фонду ААН у галіне народанасельніцтва, фінансуецца ўрадам Расійскай Федэрацыі. Асноўным выканаўчым агенцтвам з’яўляецца Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь. На этапе падрыхтоўкі абгрунтавання праекта я выказала ідэю пра тое, што ў Рэспубліцы Беларусь сфарміравалася добрая геадэмаграфічная школа на базе нашага факультэта, і таму мы можам стварыць такі комплексны сайт з вельмі шырокай дэмаграфічнай інфармацыяй. Падобны праект дазволіць сфарміраваць новы міжнародны імідж БДУ ў дэмаграфічнай сферы. Аналагаў яму ў нашай краіне няма.

– **Каму можа быць карысным такі сайт?**

– На старонках сайта сабрана рознакакая і шматгранная дэмаграфічная інфармацыя, як міжнародная, так і пра Рэспубліку

Скрыншот з сайта demography.bsu.by

Настаўнік

Беларусь. Напрыклад, калі на сайт зазірае не толькі навуковец, але і журналіст ці любы інтэрнэт-карыстальнік, ён можа знайсці афіцыйныя даныя Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь пра колькасць насельніцтва, пра прагнозы, убачыць цікавую дэмаграфічную інфаграфіку. Зацікаўленыя выпускнікі школ знойдуць на сайце інфармацыю пра тое, дзе яны змогуць атрымаць адукацыю ў галіне дэмаграфіі на першай, другой ці трэцяй ступенях, у якіх універсітэтах Еўропы, Азіі і іншых рэгіёнаў свету. Журналісты ўбачаць дэмаграфічны партрэт нашай краіны па нараджальнасці, смяротнасці, колькасці насельніцтва і іншых прыкметах. Гэты сайт таксама будзе карысным для рыэлтараў.

Зацікаўленыя ў афіцыйнай дэмаграфічнай статыстыцы Рэспублікі Беларусь ва ўкладцы «Базы даных» лёгка знойдуць гіперспасылкі на тэматычныя базы даных з рознабаковай інфармацыяй Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь.

У перспектыве ў нас запланаваны версіі сайта на англійскай і кітайскай мовах, каб замежныя наведвальнікі змаглі азнаёміцца з асноўнымі дзяржаўнымі праграмамі ў галіне дэмаграфічнай бяспекі ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама сямейнай, моладзевай палітыкі і з іншымі пытаннямі. Такім чынам, мы паспрабавалі стварыць шматузроўневую і шматаспектную палітру дэмаграфічнай інфармацыі з мноствам ячэек, кожная з якіх будзе прызначана для пэўнай аўдыторыі.

Па выніках праектнага 2022 года ў снежні мы прадстаўлялі прэзентацыю сайта Дэмаграфічнага рэсурсавага цэнтра на пашыраным пасяджэнні каардынацыйнага савета праекта з запрашэннем кіраўніцтва Офіса Фонду ААН у галіне народанасельніцтва ў Рэспубліцы Беларусь, Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь і кіраўніцтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Праца над сайтам працягваецца, мы адкрытыя для супрацоўніцтва (на сайце апублікаваны нашы кантакты). Таму цікавыя пажаданні журналістаў, навукоўцаў, выкладчыкаў і ўсіх, хто зацікаўлены ў развіцці сайта, мы зможам улічыць.

– Ці будуць на сайце аналітычныя артыкулы, каб карыстальнік мог убачыць не толькі лічбы, але і экспертны аналіз і высновы?

– Для такіх матэрыялаў на сайце прадугледжана закладка «Вэб-бібліятэка». Там прадстаўлены медыярэсурсы, меркаванні вядучых дэмографіў як па Беларусі, так і па краінах свету адносна дэмаграфічных праблем. Сайт разлічаны на шматгранны спектр чытачоў, таму мы зрабілі асобную закладку з відэаролікамі і відэалекцыямі вядучых экспертаў у галіне дэмаграфіі, у тым ліку з Оксфардскага ўніверсітэта. З часам усе раздзелы сайта будуць напаяўняцца карысным кантэнтам. Каб стварыць архітэктuru сайта і напоўніць інфармацыяй кожны раздзел, была прароблена вялікая падрыхтоўчая арганізацыйная праца. У гэтым высокапрафесійную тэхнічную падтрымку нам аказаў Цэнтр інфармацыйных тэхналогій БДУ ў асобе начальніка аддзела сеткавых і інтэрнэт-тэхналогій ЦІТ БДУ Пупко Андрэя Уладзіміравіча.

У далейшым мы прадугледжваем размяшчэнне на сайце матэрыялаў у галіне дэмаграфічных прагнозаў экспертаў ААН, беларускіх навукоўцаў, якія праводзяць дэмаграфічныя даследаванні эканамічны інстытут Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь.

Як нацыянальны кансультант сайта ДРЦ і як географ і геадэмограф, які займаецца на працягу ўсёй сваёй прафесійнай дзейнасці вывучэннем геаграфіі насельніцтва Беларусі, я прапаную да публікацыі на сайце свае артыкулы пра дэмаграфічнае развіццё рэгіёнаў Рэспублікі Беларусь, у тым ліку прагнозы. У іх прадстаўлены аналіз і высновы пра тое, якія рэгіёны з’яўляюцца больш спрыяльнымі ў дэмаграфічным развіцці, якія можна назваць эталоннымі, а якія менш

спрыяльнымі і, такім чынам, маюць патрэбу ў больш дэтальным і глыбокім вывучэнні.

– Не сакрэт, што многія студэнты прыязджаюць вучыцца ў Мінск са спадзяваннем «замацавацца» ў сталіцы, а перспектыва з’ехаць па размеркаванні ў рэгіён палюхае кар’яных мінчан. Якія прагнозы дэмографіў адносна развіцця рэгіёнаў?

– Гэта песімістычнае ўспрыманне сітуацыі я цяпер паспрабую зняць. Не магу сказаць, што цяпер уся жыццядзейнасць насельніцтва Беларусі канцэнтруецца ў Мінску. Ёсць паняцце «субурбанізацыя», гэта значыць працэс развіцця прыгарадаў вялікіх гарадоў і перасялення насельніцтва ў прыгарады. Такі працэс назіраецца ў нас у краіне найбольш актыўна вакол сталіцы і некаторых рэгіянальных цэнтраў. Таму ў дадзены момант значна больш шанцаў знайсці працу, асабліва ў сферы паслуг, у малых гарадах і буйных вёсках, якія прылягаюць да сталіцы. Такія законы развіцця гарадоў, калі па меры росту ўзроўню сацыяльна-эканамічнага развіцця і ўзроўню жыцця насельніцтва ўзнікае цэнтрабежны рух. Шматлікія малыя гарады вакол сталіцы маюць большыя магчымасці для працаўладкавання і забеспячэння жылём моладзі.

– Ці вялікая ў Беларусі дэмаграфічная нагрузка пажылымі людзьмі і дзецьмі? Якімі могуць быць сцэнарыі развіцця насельніцтва ў сувязі з яго старэннем?

– Вывучэнне дэмаграфічнай нагрузкі з’яўляецца важным не толькі для нашай краіны, але і ў цэлым для свету. Сярод відаў дэмаграфічнай нагрузкі вылучаюць нагрузку дзецьмі, нагрузку пажылым насельніцтвам і агульную нагрузку. Аднак вялікая нагрузка дзецьмі не толькі праблема для краін у стадыі развіцця, але і магчымасць для краіны атрымання бонуса ці дэмаграфічнага дывідэнду. Напрыклад, у свеце існуюць краіны з адносна высокай нараджальнасцю насельніцтва і, такім чынам, вялікай колькасцю дзяцей. Калі гэты патэнцыял дзяржаве правільна выкарыстоўваць і ў найбольш актыўным працаздольным узросце пераарэзерваваць яго ў пэўныя галіны ці віды эканамічнай дзейнасці, то гэтыя краіны змогуць паказаць хуткі эканамічны рост. Такая з’ява атрымала назву дэмаграфічнага дывідэнду для краіны, ці адкрытага «дэмаграфічнага акна». Такі сцэнарыі развіцця абраў Кітай некалькі гадоў назад і прадэманстраваў свету эканамічныя поспехі.

Але існуе і другі дэмаграфічны дывідэнд, на які цяпер разлічваюць развіцця краіны з узростаннем нагрузкі пажылымі людзьмі. Адбываецца рост такой нагрузкі ў наш час і ў Кітаі ў сувязі з інтэнсіўным старэннем насельніцтва.

Пажылое насельніцтва, колькасць і доля якога павялічваецца, можа пры далейшым росце працягласці жыцця таксама даць краіне дывідэнд за кошт выкарыстання яго патэнцыялу на рынку працы ў некаторых відах эканамічнай дзейнасці, напрыклад, у кіраванні, адукацыі, медыцыне, за кошт эканоміі спажывання дадзенай узроставай групы і, такім чынам, на запашвання сваіх зберажэнняў.

– Але ж у грамадстве нават з’явіліся песімістычныя жарты, звязаныя з павелічэннем пенсійнага ўзросту: «Ці дажывём да пенсіі?» У Еўропе змена ўзросту выхаду на пенсію пацягнула за сабой пратэсты.

– Я рэкамендавала б глядзець на праблему павышэння пенсійнага ўзросту з розных бакоў. Трэба звязаць перш за ўсё са аб’ектыўнай неабходнасцю захавання ўстойлівага росту ў краіне і гнуткасць і паслядоўнасць павелічэння ўзросту выхаду на пенсію. Так, сапраўды, многія краіны Еўропы ўжо шмат гадоў назад паступова пачалі паднімаць узрост выхаду на пенсію, і ён у шэрагу краін складае і 65, і 68 гадоў. Гэта можа выклікаць пэўныя негатыўныя рэакцыі ў насельніцтва. Але, калі паглядзець на старэнне з іншага боку: колькі моцна змяніўся сам пажылы чалавек эканамічна развітай еўрапейскай краіны, у параўнанні з тым, якім ён быў 10-15 гадоў назад? Бо многія з іх

па сваім цяперашнім успрыманні жыцця з’яўляюцца сацыяльна актыўнымі, лёгка інтэгруюцца ў асяроддзе моладзі, хочуць быць задзейнічаны, працягваць працоўную дзейнасць, гатовыя атрымліваць новыя навукі, асвойваюць новыя спецыяльнасці. Такая тэндэнцыя назіраецца і ў беларускім грамадстве. Не ўсе з тых, хто выйшаў на пенсію, хочуць пакідаць працу, займацца ўнукамі і ўнучкамі ці выконваць толькі функцыі бабуль і дзядуляў. Памянялася само аблічча пажылага чалавека: ён стаў больш дзейным у высокаразвітых краінах. Таму назапашаны патэнцыял прафесійнага і жыццёвага досведу пажылага насельніцтва пры правільным выкарыстанні можа прыносіць і ўжо прыносіць эканамічны дывідэнд краіне.

У Беларусі павялічваецца дэмаграфічная нагрузка пажылым насельніцтвам. Уся Еўропа і наша краіна – гэта грамадства, якое старэе. І калі гэта незваротна, то неабходна распрацоўваць такія сцэнарыі развіцця краіны, пры якіх будзе забяспечана ўстойлівае развіццё, пры якіх і пажылы чалавек можа быць актыўным і здаровым. Менавіта таму з 2020 года ў нас рэалізуецца Нацыянальная стратэгія Рэспублікі Беларусь «Актыўнае даўгалецце – 2030», працуюць школы трэцяга ўзросту і да т. п. Мы павінны разумець, што старэнне – вынік прагрэсу чалавечага грамадства.

– Як на развіццё краіны ўплывае рашэнне жанчын пра нараджэнне дзяцей пасля трыццаці гадоў?

– З аднаго боку, жанчына рэалізуе сябе ў кар’еры да родаў і робіць унёсак у эканамічнае развіццё краіны. Многія цяперашнія маладыя актыўныя беларускія жанчыны атрымліваюць другую вышэйшую, дадатковую адукацыю, праходзяць павышэнне кваліфікацыі, таму што іх ужо не задавальняе наяўнасць адной спецыяльнасці. Набор кампетэнцый у маладой беларускай жанчыны 15 гадоў назад быў значна меншы, чым у цяперашняй. Але, трэба адзначыць, так званае «адкладзенае нараджэнне» дзіцяці на пазнейшы ўзрост часта прыводзіць да скарачэння сярэдняй колькасці дзяцей у сем’ях, што ў канчатковым выніку вядзе да скарачэння колькасці працаздольнага насельніцтва.

З іншага боку, сучасная жанчына рашэнні прымае самастойна, у тым ліку па пытанні нараджэння дзяцей. У развітых краінах жанчыны сталі пазней нараджаць: сярэдні ўзрост нараджэння першага дзіцяці перайшоў рысу трыццацігоддзя. Больш за тое, не само нараджэнне дзіцяці, але і асэсаванне «ў мяне, магчыма, будзе дзіця» прыходзіць галоўным чынам пасля трыццаці гадоў. Дэмографы ацэньваюць гэту з’яву як заканамерную.

Сучасная жанчына зрабіла прыярытэтамі атрыманне адукацыі, кар’ернае рост, здаровы лад жыцця, рэалізацыю індывідуальных запатрабаванняў. Гэта ўсё нормы постіндустрыяльнага грамадства.

Таму, калі на шалях «Я» або бяссонныя ночы, кармленне, сучасная маладая жанчына часта выбірае першае. Раней, у другой палове ХХ стагоддзя, у эканамічна развітых краінах дзіця было цэнтрам сусвету для сям’і. У наш час дэмографы гавораць пра тое, што чалавек у эканамічна развітых краінах ставіць цэнтрам сусвету сябе, а не дзіця. У дэмаграфічнай навуцы гэта атрымала назву «індывідуалізаваная каштоўнасць».

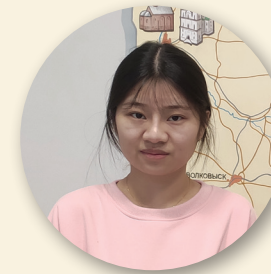
У Беларусі таксама адзначаецца тэндэнцыя, калі жанчыны ў пазнейшым узросце прыходзяць да асэсавання любоў і нараджэння дзіцяці. Але ў нашай краіне дэмаграфічныя традыцыі і ментальныя каштоўнасці сям’і адносна ўсвядомленай наяўнасці аднаго ці двух дзяцей значна мацнейшыя. Таму многія сучасныя беларускія жанчыны азіраюцца на тое, як жылі іх бабулі і мамы. Доўгія гады маіх даследаванняў пацвярджаюць, што ў беларускім грамадстве ўплыў сямейных традыцый захоўваецца, і ён мацнейшы, чым у шэрагу краін Еўропы.

– За апошнія 25-30 гадоў беларускія жанчыны сталі больш актыўнымі ў навуковай сферы і сферы кіравання?

Чэнь Лі, аспірантка:

– Тэма майго навуковага даследавання: «Дэмаграфічнае старэнне Кітая: эканоміка-геаграфічныя фактары, тэрытарыяльныя адрозненні і рэгуляванне». Я займаюся праблемамі-кай старэння Кітая ў эканоміка-геаграфічным кантэксце. Пасля вучобы ў Ляанінскім інжынерна-тэхналагічным універсітэце, дзе я вывучала географію, вырашыла працягнуць вучобу ў Беларусі. Я лічу, што БДУ – гэта найлепшы ўніверсітэт у Беларусі, а сама краіна – дружалюбная Кітаю. Факультэт географіі і геаінфарматыкі БДУ мае доўгую гісторыю і багатыя навучальныя рэсурсы. Тут працуюць выдатныя выкладчыкі. Мой настаўнік – прыклад для пераймання, яна навучыла мяне вельмі многім каштоўным ведам. Мне вельмі падабаецца вучыцца тут, я часта рэкамендую гэты факультэт сваім сябрам. Пасля вучобы планую вярнуцца ў Кітай і працягнуць навуковую кар’еру.

Ян Лю, аспірантка:

– Я даследую тэму развіцця гарадоў Кітая. Напрыклад, класіфікую кітайскія гарады, вывучаю ўрбанізацыю прыбярэжных гарадоў і г. д. У Кітаі я вучылася ў Цяньшуйскім педагагічным універсітэце. Для працягу вучобы абрала Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, таму што мне падабаецца сацыяльна-эканамічная географія. Я захапляюся сваім навуковым кіраўніком – Кацярэнай Анатолеўнай Анціпавай, з яе дапамогай і падтрымкай я дасягнула вялікіх поспехаў у сваіх даследаваннях. Хачу вярнуцца ў Кітай па заканчэнні вучобы ў БДУ. Магчыма, буду працаваць выкладчыкам.

– Так, яны адназначна сталі больш актыўнымі. Перад беларускімі жанчынамі адкрыўся шырэйшы спектр магчымасцяў самарэалізацыі, што і прывяло да большага ўцягвання іх і ў сферу кіравання, і ў навуку.

– Што натхняе Вас рухацца наперад, калі Вам цяжка?

– Па-першае, гэта любоў працаваць са студэнтамі і з моладдзю, больш за тое, з найбольш матываванай аўдыторыяй студэнтаў, ахвотнікаў займацца навукай праз студэнцкую навуковую лабараторыю.

Па-другое, гэта мае выхаванне бацькамі. Мой тата праводзіў вялікую колькасць сур’ёзных аперацый і ніколі не глядзеў на час ці на дзень тыдня, калі пацыенту была патрэбная дапамога. Ён выхаваў ува мне пачуццё адказнасці, дысцыплінаванасць і сілу характару. Многія мае вучні – людзі, якія таксама жывуць у адпаведнасці з прынцыпам «калі не я, то хто».

Па-трэцяе, я не магу падвесці калегу. За гэтай якасцю стаяць мае настаўнікі, кандыдаты навук і прафесары, якія мяне выгадвалі і зрабілі мяне навукоўцам, – дацэнт Браніслава Адольфаўна Манак, прафесар Мікалай Тарасавіч Раманюскі, прафесар Іван Іванавіч Пірожнік.

Дар’я ПАЎЛЮЧУК

УРАЧЫСТАСЦІ

Рэктар **Андрэй Кароль** павіншаваў супрацоўніц БДУ з жаночым днём падчас урачыстага прыёму з нагоды свята. Ён адзначыў, што жанчына-кіраўнік умела спалучае ў сабе парой процілеглыя якасці, але ў гэтым вялікі патэнцыял новых магчымасцяў і імпульс для развіцця.

«Унікальная стваральная сіла жанчыны невымоўная ў словах, але дадзена свету ў каханні. Асвятляйце сваімі ўсмешкамі наш агульны шлях. Натхняйцеся самі і натхняйце нас на подзвігі. Хай крыніца вашага кахання, сонца ўнутры, дабрыні не вычарпаецца», – сказаў рэктар.

На сустрэчы прысутнічалі кіраўніцы факультэтаў і структурных падраздзяленняў: дэкан і іх намеснікі, начальнікі ўпраўленняў і службаў.

Падарункам ад ўпраўлення па справах культуры БДУ быў канцэрт «Мужчыны спяваюць пра каханне», які адбыўся 6 сакавіка ў зале Ліцэя БДУ. Напачатку музычнага вечара першы прарэктар **Дзмітрый Курловіч** павіншаваў прысутных ад імя кіраўніцтва ўніверсітэта:

– Лічу сімвалічным, што гэта свята адзначаецца ў пачатку вясны, калі ўся прырода працянаецца і нашы мужчынскія сэрцы саграваюцца. Хацелася б пажадаць, каб вясна прынесла вам новыя здзяйсненні, новыя ідэі, раскрыла ваш творчы патэнцыял. Жадаю міру вашым сем'ям, кахання, цяпла і ўсяго самага добрага. Са святам!

Натхнёны веснавы настрой для глядачак ствараў арт-гурт «Беларусы» на чале з творчым кіраўніком Валерыем Шматам. Мужчынскім шматгалоссем калектыву спяваў уласныя песні, улюбёныя музычныя творы савецкіх і беларускіх аўтараў, урываў з мюзікла «Нотр-Дам дэ Пары» і нават праспяваў а капэла «А ў полі вярба» гурта «Песняры».

Для жанчын БДУ арт-гурт пераспяваў на беларускай мове сусветна вядомыя хіты, а таксама народную італьянскую песню «Bella, ciao» і лірычную песню нямецкага рок-гурта Rammstein «Ohne Dich». Спевакі завяршылі выступ песняй «We Are the Champions» брытанскага рок-гурта Queen, звярнуўшы ўвагу на тое, што сучасная жанчына – сапраўдная чэмпіёнка, здольная на самыя розныя дасягненні.

На факультэце журналістыкі прайшла сумешчаная канцэртная праграма «23+8», прысвечаная адразу двум святам: Дню абаронцаў Айчыны і Міжнароднаму жаночаму дню. Яе арганізавалі актывісты беларуска-кітайскага медыяцэнтра і прадстаўнікі студэнцкіх арганізацый БДУ.

– Люты і сакавік – два месяцы, якія дазваляюць нам паглядзець адзін на аднаго не як на студэнтаў і выкладчыкаў, а як на людзей, зразумець нашы чалавечыя якасці, – адзначыў у віншавальнай прамове дэкан факультэта журналістыкі **Аляксей Бяляеў**.

Выступалі не толькі беларускія і кітайскія студэнты, але і выкладчыкі факультэта. Гучалі песні, вершы, народная і сучасная музыка дзвюх краін, вядучыя расказвалі пра тое, як святкуюць Дзень жанчын у Паднябеснай.

Арганізатары спадзяюцца, што такое аднанне культур стане добрай традыцыяй і надалей.

У 1975 годзе падчас Міжнароднага года жанчын Арганізацыя Аб'яднаных Нацый вырашыла адзначыць Міжнародны жаночы дзень 8 сакавіка. Гэта дата стала сімвалам барацьбы за правы і эмансipaцыю. Шмат гадоў жанчыны змагаліся за належныя ўмовы і аплату працы, магчымасць атрымаць адукацыю. Сёння супрацоўніцы і студэнткі БДУ нароўні з мужчынамі працуюць, займаюцца навуковай дзейнасцю, вучацца і выкладаюць.

Ганна КАЗАКОВА

Вечар прыгажосці: у БДУ выбралі «Каралеву студэнцтва – 2023»

Фінал конкурсу праходзіў у Ліцэі БДУ 2 сакавіка. 10 студэнтак з розных факультэтаў змагаліся за званне «Каралевы студэнцтва БДУ», але ўладальніцай кароны стала толькі адна.

Арганізатары мерапрыемства заявілі слоган «Поўня прыгажосці». Сцэна канцэртнай залы на вечар ператварылася ў начное неба, упрыгожанае загадкавым месяцам і бліскучымі «зорачкамі» – удзельніцамі конкурсу. Каб вызначыць сярод дзяўчат пераможцу, конкурс праводзілі ў некалькі этапаў: прамоўніцкае майстэрства, творчы конкурс і дэфіле. У апошнім канкурсанткі дэманстравалі нацыянальныя і дзелавыя касцюмы, а таксама вячэрнія сукенкі. «Разбаўлялі» этапы мерапрыемства артысты Вераніка Цубікава, Мікіта Уласенка і Яўген Царыкаў.

У склад журы конкурсу ўвайшлі прадстаўнікі індустрыі моды і супрацоўнікі БДУ: прарэктар па вучэбнай рабоце і адукацыйных інавацыях Аляся Прахарэнка, начальнік аддзела моды і дызайну Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Ігар Іванюк, сакратар БРСМ БДУ Міхаіл Дзегцяренко, старшыня пярвочнай прафсаюзнай арганізацыі студэнтаў БДУ Вольга Локцева і ўладальніца тытула «Каралева студэнцтва БДУ – 2022» Анастасія Сіротка.

У першым этапе конкурсу, прамоўніцкім майстэрстве, дзяўчаты па чарзе цягнулі паперкі, дзе было напісана адно пытанне, на якое студэнткі і адказвалі, напрыклад: «Якую суперздольнасць ты б хацела мець і чаму?» ці «Чаму твой выбар – БДУ?». Было прыкметна, як дзяўчаты хваляваліся, але кожная з іх з зададзеным справілася паспяхова.

У творчым конкурсе ўдзельніцы дэманстравалі свае таленты: хтосьці танцаваў, хтосьці чытаў вершы, а хтосьці спяваў пад акампанемент. Нумары былі рознымі па характары – рамантычныя, запальныя, задумленыя. Гэта дапамагала журы лепш даведацца пра кожную з удзельніц.

Па выніках конкурсу «Каралевай грацыі» стала другаякурсніца філалагічнага факультэта Аліна Мінчанкава. Самай інтэлектуальнай («Каралева інтэлекту») прызналі трэцякурсніцу юрыдычнага факультэта Дар'ю Карабач. «Каралева фота» – першакурсніца МДЭІ імя А. Д. Сахарова Лізавета Сабліна. Адрозна два тытулы, «Каралева глядацкіх сімпатый» і «Каралева таленту», у чацвёртакурсніцы факультэта журналістыкі Міланы Крук.

Дзве галоўныя намінацыі па традыцыі абвясцілі ў канцы мерапрыемства: «Віцэ-каралевай студэнцтва БДУ» стала чацвёртакурсніца юрыдычнага факультэта Вераніка

Шатрун, а галоўнай зоркай вечара і пераможцай конкурсу – другаякурсніца эканамічнага факультэта Ганна Чыжанкова. Абедзве дзяўчыны таксама атрымалі права прадстаўляць універсітэт на гарадскім этапе Рэспубліканскага міжуніверсітэцкага конкурсу грацыі і артыстычнага майстэрства «Каралева студэнцтва – 2023».

Ганна Чыжанкова, пераможца конкурсу:

– Пра гэтае мерапрыемства я даведалася выпадкова: летась, калі я вучылася на першым курсе, убачыла ў сяброўкі «гісторыі» ў Instagram з фіналу «Каралевы студэнцтва БДУ». Не магу сказаць, што загарэлася жаданнем паўдзельнічаць у конкурсе, бо не зусім разумела ўмовы. Я знаходжуся ў цырыманіяльнай групе БРСМ.

У студэні на адным з мерапрыемстваў нам прапанавалі паспрабаваць сябе на «Каралева студэнцтва» ў сваіх універсітэтах. Тут ужо я і задумалася. 2 лютага, калі пачаўся набор удзельніц, намесніца старшыні БРСМ БДУ Юлія Кунахавец адправіла мне Google-форму для падачы заяўкі на ўдзел у конкурсе. Гэта, можна сказаць, мяне і падштурхнула: я запойніла форму і, зразумела, не пашкадавала.

Кожны дзень мы з дзяўчатамі наведвалі рэпетыцыі, пра вучобу я амаль забылася. Спачатку дэфіле – вучыліся трымаць правільна паставу і ставілі паходку. Я трэніравалася нават дома. Але адзін раз не змагла стрымаць слёз: разнервувалася з-за таго, што не атрымлівалася трымаць раўнавагу на павольнай праходцы. Але я працягвала трэніравацца, бо разумела, што магу дасягнуць патрэб-

нага выніку. І як было прыемна, калі на наступны дзень Валерыя Слесарчук, наш «трэнер» па дэфіле, адзначыла мой прагрэс.

Таксама былі фотасесіі. Перадаць, якая там панавала атмасфера, у мяне не атрымаецца. Але было вельмі душэўна, весела і прыгожа.

У апошнія два тыдні рэпэціравалі творчыя нумары. Гэта і было, думаю, самым складаным для кожнай дзяўчыны. Я не хацела спяваць проста пад «мінус», таму я сутыкнулася са складанасцямі датычна прысутнасці ў маім нумары музыкаў.

Вядома, мне хацелася перамагчы. Але самым важным для мяне было атрымаць задавальненне: ад рэпетыцый, ад зносінаў з дзяўчатамі і эмоцый, якія я адчувала. Таму, як бы банальна гэта ні гучала, перамога для мяне не была галоўнай мэтай. Падчас выступлення ў фінале конкурсу ў маім творчым нумары ўзніклі праблемы з музыкай. Я моцна засмуцілася, бо ўсё магло б атрымацца нашмат лепей. Таму пра перамогу да моманту ўзнагароджання ўжо не думала. Калі мяне абвясцілі пераможцай, першыя хвілін пяць я наогул не разумела, што адбылося. Эмоцыі былі шалёныя.

Дзякуючы конкурсу я зразумела, што магу дамагчыся ўсяго. Галоўнае – захацець. Яшчэ я ўсвядоміла, што не трэба рабіць паспешных высноў, і што вельмі важная падтрымка сяброў і фіналістак мерапрыемства.

Ілья ВАРАБ'ЁЎ

«Каратэ не від спорту. Гэта філасофія і шлях»

Каратэ – адзін з мноства відаў усходніх адзінаборстваў. Ён узнік у Японіі ў XIX стагоддзі, у канцы XX стагоддзя з’явіўся ў кінематографіі і з экрану распаўсюдзіўся ў масах, а цяпер папулярны і ў студэнцкім асяроддзі нашага ўніверсітэта. Адрозніць каратэ ад іншых відаў адзінаборстваў і разабрацца ў яго філасофіі нам дапаможа старшы выкладчык кафедры фізічнага выхавання і спорту БДУ Сяргей Мікалаевіч СНЕГІРЭЎ.

Па словах выкладчыка, у СССР доўгі час не было секцый каратэ. Але з выхадам у пратат такіх фільмаў, як «Геній дзюдо» рэжысёра Акіры Курасавы, узрасла цікавасць савецкай моладзі да ўсходніх адзінаборстваў. У 1970–1980-я гады з розных прычын, у тым ліку ідэалагічных, Спарткамітэт СССР неаднаразова прымаў меры для закрыцця секцый каратэ.

– Фільм «Геній дзюдо» аказаў на мяне велізарнае ўражанне. У студэнцы былі хораша паказаны майстры баявых мастацтваў, і ў мяне з’явілася жаданне паспрабаваць сябе ў гэтым. Хоць да таго моманту я ўжо доўгі час займаўся ў секцыі лыжнага спорту, – дзеліцца Сяргей Мікалаевіч. – У 1980-м годзе я прыйшоў з войска. На «Усходзе» адкрылася адна з першых у Беларусі секцый каратэ. Я туды запісаўся. Трэнераваліся два месяцы як пачатковец: глядзеў, што робяць старэйшыя, прасунутыя каратэісты, затым прыходзіў дахаты і займаўся. Праз два месяцы мяне перавялі ў групу да старэйшых.

Да 26 гадоў у Сяргея Мікалаевіча была працоўная спецыяльнасць (слесар-электрык) і добры працоўны стаж: ён скончыў прафесійны тэхнічны каледж, працаваў на Мінскім механічным заводзе імя С.І. Вавілава і на Мінскім электрамеханічным заводзе мантажнікам радыёэлектроннай апаратуры.

– Я паяў, рабіў абсталяванне для нашага войска, але не пераставаў займацца каратэ, – распавядае выкладчык. – Аднойчы ўсвядоміў, што мне трэба не толькі тэхнічная, але і трэнерская адукацыя. Таму паступіў у Акадэмію фізічнага выхавання і спорту (з 2003 года гэта Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры. – Заўв. рэд.). Адвучыўшыся і атрымаўшы дыплом

трэнера-выкладчыка па ўсходніх адзінаборствах, я прыняў прапанову стаць выкладчыкам у Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Тады ў БДУ яшчэ не было каратэ. Мне прапанавалі трэнерваць маленькую групу спартсменаў-пачаткоўцаў. Праз год, дзякуючы нашым заняткам і ўцягнутасці студэнтаў, яны дасягнулі добрага ўзроўню. У 2003 годзе мы ўпершыню ў БДУ правялі паказальны выступленні, і якраз тады каратэ было ўведзена ў нашу ўніверсітэцкую спартакіяду. З тых часоў гэты напрамак актыўна развіваецца ва ўніверсітэце, працягвае эвалюцыянаваць.

У 1995 годзе Сяргей Снегірэў заснаваў клуб «Фудасін». Назва ў перакладзе з японскай мовы азначае «непахісны дух». Па словах выкладчыка, атрымманне трэнерскай адукацыі ў акадэміі паспрыяла гэтаму рашэнню.

– У 1990-я і напачатку 2000-х каратэ было экзотыкай. Памятаю, як мы перадрукоўвалі нейкія часопісы, фатаграфіі са стойкамі і ўдарамі каратэ. Інфармацыі ж не было практычна ніякай пра такія віды спорту. Але мяне заўсёды цягнула да ўсходніх адзінаборстваў, у прыватнасці, да каратэ. Некаторы час мы, спартсмены, былі «невязымымі». Тады нам даводзілася рабіць свае ўнутраныя спаборніцтвы і першынствы рэспублікі. А каратэ – гэта шлях, філасофія, разуменне і пераадоленне самога сябе. Таму такімі доўгачаканымі і важнымі былі для нас візіты настаўнікаў з Японіі і іх семінары па ўсходніх адзінаборствах, – дзеліцца ўспамінамі Сяргей Мікалаевіч.

Па словах трэнера, клуб «Фудасін» квітнеў з дня заснавання,

яго ведалі ва ўсёй краіне. Выхаванцы клуба ўдзельнічалі ў шматлікіх турнірах на тэрыторыі Беларусі, выступалі на разнастайных спаборніцтвах у Еўропе і нават займалі прызавыя месцы, зараблялі медалі і ўзнагароды. Большая частка вучняў – каля 90% – дзеці.

Для многіх людзей не зусім зразумелыя адрозненні паміж відамі барацьбы. У тым ліку ўзнікае недаразуменне ў адрозненнях тхэквандо ад каратэ. Для нашых чытачоў Сяргей Мікалаевіч растлумачыў:

– Тхэквандо – нацыянальная барацьба Карэі. Там ёсць велізарная колькасць напрамкаў і відаў, але ўвогуле пераважае тэхніка ўдараў нагамі. Каратэ – больш японскі стыль. У ім робяць удары і нагамі, і рукамі. Цікава, што японскае каратэ пайшло ад шаалінскага ўшу – кітайскага баявога мастацтва. Японцы вельмі прагматычныя: яны ўсе мудрагелістыя рухі тхэквандо перабудавалі пад рэальныя моманты – блок, удар, абарона, напад.

Сяргей Мікалаевіч падкрэслівае, што каратэ не зусім правільна называць відам спорту. Бо гэта ў першую чаргу філасофія, якую еўрапейцам цяжка да канца ўцяміць:

– У 2002 годзе, калі я прыйшоў выкладаць у БДУ, я трэнерваў студэнтаў так, як гэта робяць у цвёрдай форме японцы. Нашы трэнеры доўжыліся аж да трох гадоў. Я становіўся з дзецьмі і выконваў з імі ўсе рухі, удары і практыкаванні. Потым заўважыў, што нашы шэрагі радзеюць – студэнты не вытрымлівалі нагурузак і паўзлі ў распанальню. Я быў моцным, здаровым, не адразу зразумеў, што студэнтам не патрэбныя цяжкія трэнеры. Ім неабходны сэнс і

філасофія. Для іх каратэ – больш мастацтва, чым бескампрамісны бой. І тады пачаў пераасэнсоўваць усе гэтыя заняткі, уносіў у іх больш элементаў разнастайных тэхнік, метад і філасофію. У тым ліку кодэкс бусідо – збор правілаў і рэкамендацый паводзін «сапраўднага воіна» ў грамадстве. Тады людзі зацікавіліся мацней. Нашы студэнты нават цяпер тэарэтычна падкаваны больш, чым фізічна. Думаю, для іх галоўнае – зразумець сам від спорту. Нават скажу так: каратэ – гэта не спорт. Па меркаванні японцаў, калі еўрапейцы перанеслі каратэ ў спаборніцтвы, яно страціла свой сэнс. Каратэ – гэта як ёга, як ушу, гэта значыць галоўнае ў ім – самавызначэнне, калі часам трэба пераадолець сябе і стаць вышэй. Дарэчы, могуць займацца і людзі нават у пажылым узросце. Каратэ – гэта шлях. Ты ідзеш па гэтым шляху. Бачыш – сцяжынка, а там спаборніцтвы. Можаш правесці сябе, але вернешся і далей працягнеш ісці па дарозе. Каратэ – вельмі глыбокая і мудрая філасофія. Нам, еўрапейцам, цяжка гэта зразумець. З 2002 года ў мяне ўжо велізарная колькасць выпускнікоў. Многія з іх цяпер добрыя спецыялісты, юрысты, судзі і чাগосці ў жыцці дамагліся. І нават цяпер мы разам з імі часам збіраемся і шмат чаго абмяркоўваем. Гэтыя людзі адданы каратэ, трэнеры і самому трэнеру.

За час працы на пасадзе трэнера Сяргей Мікалаевіч падрыхтаваў чатырох майстроў спорту, васьмярых кандыдатаў у майстры спорту, а таксама больш за сотню разраднікаў. Апрача выкладчыцкай дзейнасці, ён распрацоўвае метад і для падрыхтоўкі зборных

каманд па тхэквандо і каратэ, а таксама праводзіць аналіз і тэсціраванне фізічнай падрыхтаванасці спартсменаў.

– Зусім нядаўна выйшаў мой навуцальна-метадычны дапаможнік па каратэ для пачаткоўцаў. Гэта вельмі сур’ёзнае выданне, над ім я працаваў з перапынкамі каля чатырох гадоў. Цяпер дапаможнік можна знайсці ў нашай бібліятэцы. Гэта менавіта тое, што трэба студэнтам для развіцця. Калі я сам пачынаў займацца ўсходнімі адзінаборствамі, такога не было. А цяпер любы пачатковец можа з дапамогай навуцальна-метадычнага дапаможніка атрымаць веды пра тое, як трэба правільна выбудоўваць свае заняткі каратэ, – распавядае выкладчык.

Кацярына Ігнатова – выпускніца факультэта журналістыкі па спецыяльнасці «друкаваныя СМІ», адна з вучаніц Сяргея Мікалаевіча. Пад яго кіраўніцтвам яна прайшла шлях з нуля да медалёў рэспубліканскіх спаборніцтваў. Кацярына адзначае, што яе трэнер – легенда каратэ ў Беларусі.

– Да паступлення ва ўніверсітэт з усходнімі адзінаборствамі не была знаёмая зусім. Я гуманітарый – скончыла факультэт журналістыкі. Спорт і вучобу сумяшчаць было лёгка і цікава. Не ведаю, як бы без яго будавалася маё навучанне. Студэнту абавязкова трэба чымсьці займацца. Часы ў студэнтаў бываюць досыць нервовыя і стрэсавыя, а даваць выхад энергіі на трэнеры – выдатная разгрузка. І я вельмі ўдзячная БДУ за магчымасць займацца каратэ. Пад кіраўніцтвам Сяргея Мікалаевіча з нулявога ўзроўню ведаў і ўменняў дарасла да медалёў рэспубліканскіх універсіяд і спартакіяд. Цяпер праходжу перападрыхтоўку: вырашыла атрымаць трэнерскую прафесію ў каратэ. У мяне ўжо ёсць невялікі трэнерскі досвед, карыстаюся парадамі Сяргея Мікалаевіча. Ён легенда каратэ. З асобы трэнера Снегірэва гэты від спорту, можна сказаць, і пачаўся ў Беларусі. У яго вельмі вялікая каманда ўдзячных яму вучняў. Ён займаецца сваёй справай шчыра, з усёй душой і бескарысліва, умее ствараць атмасферу і падтрымліваць сваім гумарам і пазітывам, – кажа Кацярына.

Трэнер Снегірэў і будучы трэнер Ігнатова разам стварылі праект «Каратэ-до. Ад сэрца да сэрца», які ўжо паспеў атрымаць шырокае прызнанне ў нашай краіне. У 2021 годзе пад кіраўніцтвам Беларускай алімпійскай акадэміі і БДУ пачалася рэалізацыя ініцыятывы. Ужо ў 2022 годзе стваральнікі праекта ўзялі першы прыз ад Беларускай асацыяцыі студэнцкага спорту ў рамках V Міжнароднага студэнцкага алімпійскага форуму «Алімпійскі рух, студэнцкі спорт, камунікацыі і алімпійская адукацыя» і занялі першае месца па выніках конкурсу «Найлепшы моладзевы праект БДУ 2021 – 2022».

«Каратэ-до. Ад сэрца да сэрца» – гэта серыя майстар-класаў і размоў пра тое, чаму важна займацца фізічнай культурай і як гэтая актыўнасць дапамагае чалавеку.

– Каратэ, насамрэч, не спорт. Гэта філасофія, культура і мастацтва, як бы гучна ні гучала. Яно ахоплівае ўсё: духоўнасць, міжасобасныя адносіны і жыццёвы шлях чалавека, – кажа Кацярына.

«Каратэ-до. Ад сэрца да сэрца» – найлепшы моладзевы праект БДУ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт аб’яўляе конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу

Факультэт радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АКДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры радыёфізікі і лічбавых мэдыятэхналогій	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Загадчык кафедры фізічнай электронікі і нанатэхналогій	5 гадоў	
Загадчык кафедры інфарматыкі і камп'ютарных сістэм	5 гадоў	
Загадчык кафедры тэлекамунікацый і інфармацыйных тэхналогій	5 гадоў	
Загадчык кафедры сістэмнага аналізу і камп'ютарнага мадэлявання	5 гадоў	
Прафесар кафедры інфарматыкі і камп'ютарных сістэм	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт кафедры тэлекамунікацый і інфармацыйных тэхналогій	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Старшы выкладчык кафедры інфарматыкі і камп'ютарных сістэм		Вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах педагагічных работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 3 гады.
Старшы выкладчык кафедры інфарматыкі і камп'ютарных сістэм		
Старшы выкладчык кафедры інфарматыкі і камп'ютарных сістэм		
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Бабруйская, 7, каб. 423; да 18 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Курчатава, 5, каб. 605; да 17 мая.		

Філалагічны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АКДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры гісторыі беларускай літаратуры	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Загадчык кафедры рыторыкі і метадыкі выкладання мовы і літаратуры	5 гадоў	
Загадчык кафедры класічнай філалогіі	5 гадоў	
Загадчык кафедры раманскага мовазнаўства	5 гадоў	
Прафесар кафедры беларускага мовазнаўства	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў
Прафесар кафедры гісторыі беларускай літаратуры	5 гадоў	
Прафесар кафедры замежнай літаратуры	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства	1 год	
Дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства	1 год	
Дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры англійскага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры англійскага мовазнаўства	1 год	
Дацэнт кафедры англійскага мовазнаўства	2 гады	
Дацэнт кафедры гісторыі беларускай літаратуры	3 гады	
Дацэнт кафедры раманскага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства	5 гадоў	
Дацэнт кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай	5 гадоў	
Дацэнт кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай	5 гадоў	
Дацэнт кафедры кітайскай філалогіі	5 гадоў	
Дацэнт кафедры замежнай літаратуры	5 гадоў	
Дацэнт кафедры замежнай літаратуры	3 гады	
Дацэнт кафедры рыторыкі і метадыкі выкладання мовы і літаратуры	5 гадоў	
Дацэнт кафедры рускай мовы	1 год	
Дацэнт кафедры прыкладной лінгвістыкі	1 год	
Дацэнт кафедры прыкладной лінгвістыкі	2 гады	
Дацэнт кафедры прыкладной лінгвістыкі	5 гадоў	
Старшы выкладчык кафедры англійскага мовазнаўства		Вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах педагагічных работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 3 гады.
Старшы выкладчык кафедры англійскага мовазнаўства		
Старшы выкладчык кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай		
Выкладчык кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай		Вышэйшая адукацыя па профілях «Педагогіка», «Педагогіка. Прафесійная адукацыя» ці вышэйшая адукацыя, якая адпавядае профілю навучнага прадмета (навучнай дысцыпліны), які выкладаецца, і перападрыхтоўка па профілях «Педагогіка», «Педагогіка. Прафесійная адукацыя» без прад’яўлення патрабаванняў да стажу працы.
Выкладчык кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай		
Выкладчык кафедры прыкладной лінгвістыкі		
Выкладчык кафедры класічнай філалогіі		
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. К. Маркса, 31, каб. 34; да 18 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. К. Маркса, 31, каб. 62; да 17 мая.		

* (дацэнт, прафесар, намеснік загадчыка агульнаўніверсітэцкай кафедры, загадчыка кафедры)

Факультэт географіі і геаінфарматыкі		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АКДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры эканамічнай і сацыяльнай географіі	4 гады	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Прафесар кафедры агульнага землярэальства і гідраметэаралогіі	4 гады	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт кафедры геадэзіі і космааэракартаграфіі	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм	1 год	
Дацэнт кафедры рэгіянальнай геалогіі	5 гадоў	
Дацэнт кафедры рэгіянальнай геалогіі	1 год	
Дацэнт кафедры эканамічнай і сацыяльнай географіі	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах педагагічных работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 3 гады.
Старшы выкладчык кафедры рэгіянальнай геалогіі		
Выкладчык кафедры глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм		Вышэйшая адукацыя, якая адпавядае педагагічнай дзейнасці, ці вышэйшая адукацыя, што адпавядае навучальнаму предмету (навучнай дысцыпліне), і перападрыхтоўка па профілях «Педагогіка», «Педагогіка. Прафесійная адукацыя» без прад’яўлення патрабаванняў да стажу працы.
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 16, каб. 223; да 18 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 16, каб. 213; да 17 мая.		

Юрыдычны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АКДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры права інтэлектуальнай уласнасці	4 гады	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Прафесар кафедры крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, або навуковае званне прафесара, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў
Прафесар кафедры канстытуцыйнага права	5 гадоў	
Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права	1 год	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права	5 гадоў	
Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права	5 гадоў	
Дацэнт кафедры грамадзянскага права	1 год	
Дацэнт кафедры грамадзянскага права	1 год	
Дацэнт кафедры грамадзянскага права	1 год	
Дацэнт кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права	1 год	
Дацэнт кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права	4 гады	
Дацэнт кафедры крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду	1 год	
Дацэнт кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права	1 год	
Дацэнт кафедры паліталогіі	5 гадоў	
Дацэнт кафедры дзяржаўнага кіравання	2 гады	
Дацэнт кафедры крыміналістыкі	4 гады	
Дацэнт кафедры экалагічнага і аграрнага права	1 год	
Старшы выкладчык кафедры паліталогіі		Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 3 гады або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў, якія адносяцца да катэгорыі «Кіраўнікі» ці «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 5 гадоў.
Старшы выкладчык кафедры гаспадарчага права		
Старшы выкладчык кафедры крыміналістыкі		Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені) і стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 1 год.
Старшы выкладчык кафедры крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду		
Выкладчык кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права		
Выкладчык кафедры паліталогіі		
Выкладчык кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права		
Выкладчык кафедры канстытуцыйнага права		
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 8, каб. 218; да 18 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 8, каб. 104; да 17 мая.		

Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Інстытут бізнесу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта»		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АКДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры фінансаў і менеджменту	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 203; да 18 красавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 203; да 17 мая. Для даведак: тэл.: 3756027; 3756028; e-mail: sbmt@sbmt.by; mail@sbmt.by; сайт: http://www.sbmt.by		